

PONTIFICIA COMMISSIONE
CODICI IURIS CANONICI
RECOGNOSCENDO

COMMUNICATIONES

VOL. VIII - N. 1

1976

COMMUNICATIONES

PONTIFICIA COMMISSIO CODICI IURIS
CANONICI RECOGNOSCENDO

PIAZZA PIO XII, 10 - 00193 ROMA

NUM. 1

IUNIO 1976

EX ACTIS PAULI PP. VI

Allocutio

Ad Praelatos Auditores, Advocatos et Officiales Tribunalis S. R. Rotae, novo litibus iudicandis ineunte anno coram admissos	3
---	---

EX ACTIS SANCTAE SEDIS

Sacra Congregatio pro Doctrina Fidei

Declaratio de quibusdam quaestionibus ad sexualem ethicam spectantibus	8
--	---

ACTA COMMISSIONIS

Coetuum studiorum labores

1. Coetus de Sacra Hierarchia	23
2. Coetus de Matrimonio	32

Notitiae	74
--------------------	----

COETUS DE MATRIMONIO

Etsi sub examine sunt animadversiones factae circa schema de sacramentis, opportunum videtur referre discussionem habitam inter consultores quoad formam canonica matrimonii et eius inscriptionem.

Conventus I - Die 9 - 11 - 1970

Cardinalis Praeses salutem dicit omnibus Consultoribus et Relatorem rogat ut ordinem laborum proponat et quaestiones inde tractandas exponat.

Relator dicit in votis Consultorum substantiale concordantiam notasse circa solutionem quaestionum de forma canonica matrimonii ideoque se opportunum duxisse ex sententiis prolatis schema canonum apparare, quod in sua relatione praebetur. Quare, si Consultoribus placet, iam singulae formulae canonum examinari et simul quaestiones conexae disceptari possunt.

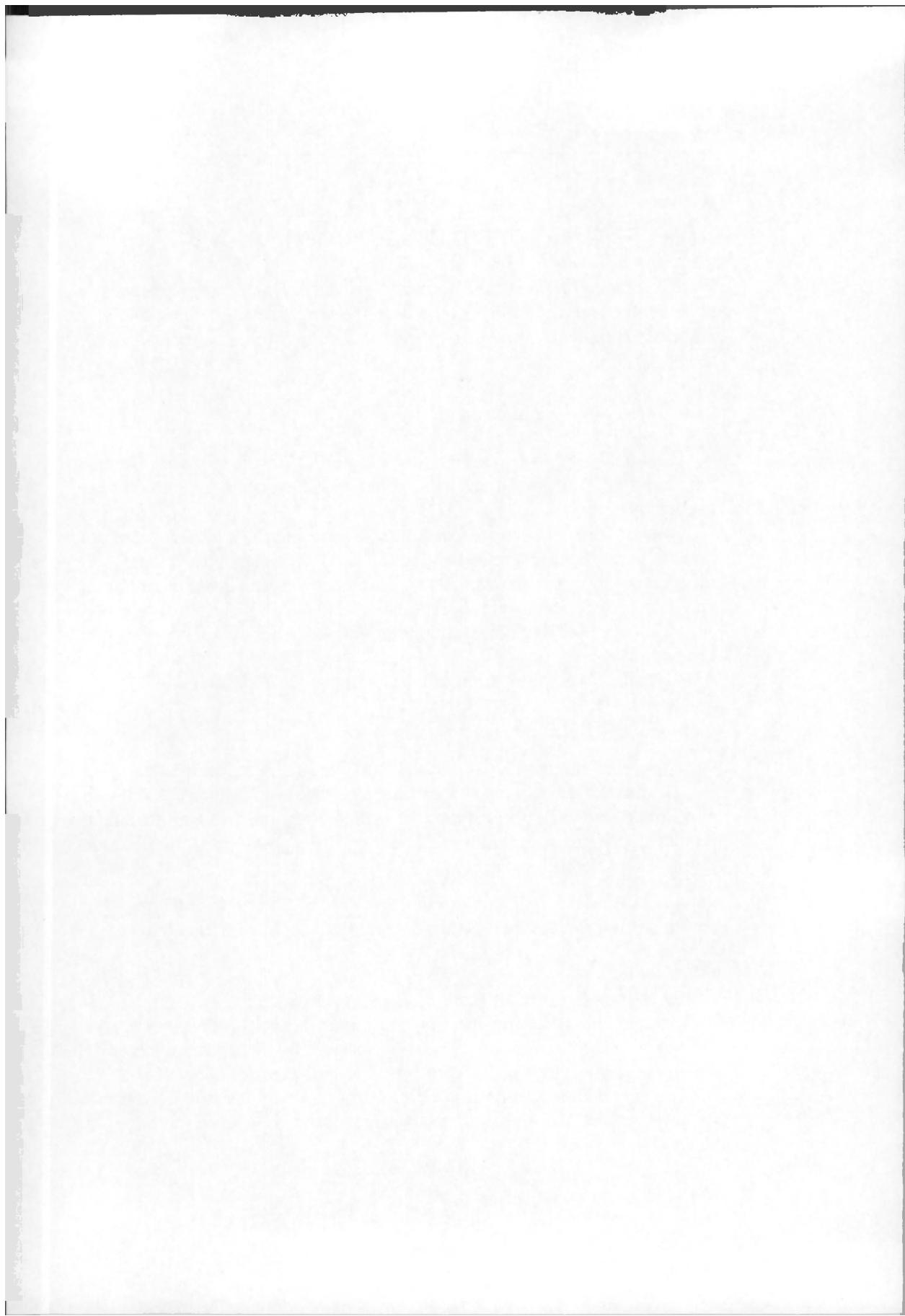
Consultoribus placet ordo laborum propositus a Relatore.

Can. 1094: - Relator hanc formulam proponit:

§ 1. Matrimonia valide contrahuntur tantum assistente parocho, vel loci Ordinario, vel persona (sacerdote vel diacono; ministro sacro) ab alterutro delegata (o) coram duobus (saltem) testibus, secundum tamen regulas expressas in canonibus qui sequuntur, et salvis exceptionibus de quibus in cc. 1096 ter, et 1098.

§ 2. Assistere matrimonio est praesens requirere manifestationem contrahentium consensus eamque percipere (non vi vel metu gravi constrictus).

Relator dicit normam hanc fundamentalem retinendam esse, ut scilicet matrimonium contrahatur assistente parocho vel Ordinario loci sive per se sive per alium ab alterutro delegatum. Etenim finis formae canonicae primarius est ut certo constet publice de celebratione, ne scilicet matrimonia clandestina contrahantur. Unde insimul cautum sit de inquisitione de statu libero contrahentium et de adnotatione in regestis paroecialibus.

Haec imprimis pertinent ad Ordinarios locorum sensu generali et immediate ad parochos, qui, vi officii, curam pastoralem paroeciae habent.

Plures Consultores concordant cum Relatore ut in Codice ponatur haec norma quae sit veluti principium generale quoad formam canoniam matrimonii, ut nempe potestas ordinaria assistendi matrimonio reservetur personae quae assistat vi officii. Omnes alii, qui assistere possunt ad normam canonum sequentium, habeantur veluti exceptiones a norma ordinaria.

Alii Consultores malunt ut tamquam norma generalis habeatur omnia matrimonia esse valida quae contrahuntur coram sacerdote vel diacono et coram testibus.

Unus Consultor censet normam generalem, prout propositam a Relatore, retineri posse dummodo initio supprimatur verbum « *tantum* », ita ut in primo canone appareat quinam assistere possint matrimonio vi munieris et in aliis canonibus appareat quinam assistere possint vi delegationis (a iure vel ab homine).

Alter Consultor censet redigi non posse normam fundamentalem quin antea sciatur quinam assistere possint matrimonio et quinam assistere non possint. Prius ergo descendatur ad particulare, quinam scilicet assistere possint iure proprio et quinam iure delegationis et postea redigi potest regula fundamentalis, quae ita comprehendere possit omnia elementa quae non sint exceptiones a regula. Secus apparent contradictio inter propositos canones ex. gr. 1094 et 1096 ter. In hoc alio canone enim alia norma fundamentalis habetur qua dicitur validum matrimonium celebratum coram quocumque sacerdote (etsi certis statutis conditionibus) dum in can. 1094 proponitur ut matrimonia valide contrahantur tantum coram parocho vel loci Ordinario.

Etiam alii duo Consultores dicunt in schema canonum proposito a Relatore normas non multum cohaerere inter se et citant can. 1094 et 1096 ter. Ipsi notant quod incohaerentia disperareret si tamquam norma fundamentalis poneretur omnia esse valida matrimonia quae celebrantur assistente sacerdote vel diacono et coram duobus testibus.

Relator notat schema canonum redactum esse hac mente: etsi normae multum ampliari debeant, ita ut vitentur casus nullitatis ratione formae, norma generalis tamen extare debet, quae respondeat praxi communi, ut scilicet matrimonia generatim celebrentur coram parocho, qui etiam curare debet de praeparatione matrimonii et de eiusdem adnotatione in regestis paroecialibus.

Quoad propositionem ab altero Consultore prolatam, Relator censet quod non omnia elementa intrare possunt in prima norma fundamentali, quia aliud est valide, aliud est valide et licite assistere matrimonio.

Unus Consultor addit rationes pastorales quae militant in favorem normae fundamentalis propositae a Relatore.

Alius Consultor censet, ad vitandas difficultates, omitti forsan posse normam fundamentalem. Sufficit ut in variis canonibus numerentur quinam assistere possint matrimonii.

Aliquis Consultor proponit hanc formulam, quae plura elementa videtur comprehendere iuxta mentem alterius Consultoris: « Matrimonium invalidum est nisi contrahatur assistantibus sacerdote aut diacono, vel persona rite delegata et duobus testibus, secundum normam canonum qui sequuntur ».

Secretarius et Relator dicunt Consultores seligere debere systema in hac materia sequendum: vel tenetur sistema traditionale (norma nempe fundamentalis cum variis exceptionibus, sicut in schemate Relatoris), vel sistema novum adhibeat in quo pro norma fundamentali habeatur quod omnes assistere possint matrimonio.

Suffragatio fit an placeat retinere sistema traditionale:

Placet 11 - Non placet 7.

Deinde examinatur per partes formula proposita a Relatore:

a) « Matrimonia valide contrahuntur tantum ».

Relator dicit haec verba adhibuisse, loco verborum Codicis « ea tantum matrimonia valida sunt », quia agitur directe de validitate celebrationis, non de validitate matrimonii. Dari enim potest casus in quo celebratio est valida dum matrimonium est nullum ex alio capite.

Secretarius praefert verba C.I.C. quae magis determinant validitatem vel invaliditatem *ratione formae*. Canon enim restringitur ad declarandam validitatem tantum ratione formae et praescindit ab aliis capitibus nullitatis, quae forte illud matrimonium afficiunt.

Etiam alii Consultores censem nova verba proposita a Relatore esse aequivoca.

Suffragatio fit an placeant verba Relatoris:

Placet 5 - Non placet 13.

Suffragatio fit an placeant haec verba: « Ea tantum matrimonia valida sunt quae contrahuntur »:

Placet 13 - Non placet 5.

b) « Assistente ».

Relator animadvertisit verbum « assistente » intelligendum esse sensu technico, prout in par. 2 explicatur.

Secretarius et unus Consultor dicunt per hanc notionem « assistentiae » introduci distinctionem inter assistentiam sensu technico, quae est propria testis qualificati, et simplicem praesentiam quae est propria testis ordinarii. In C.I.C. nulla fit distinctio. Nonne haec nova notio rigidiorem disciplinam inducit?

Relator respondet per hanc notionem « assistentiae » nullam induci variationem in doctrinam. Agitur enim tantum de quaestione quae pertinet ad technicam iuridicam, ut melius videbitur in discussione § 2.

Suffragatio fit an placeat verbum « assistente »:

Placet 13 - Non placet 5.

c) « Parocho vel loci Ordinario ».

Relator censet praferendum esse ordinem subsidiarietatis, non ordinem dignitatis; ideo proponitur antea parochus et postea Ordinarius loci.

Card. Praeses vero praeferreret ut primo loco poneretur Ordinarius loci, quia Episcopus est centrum celebrationis eucharisticae et omnia sacramenta ordinantur ad eucharistiam.

Unus Consultor censet hic agi potius de quaestione practica: generatim sunt parochi qui assistunt matrimonii et ideo melius est ut parochus ponatur primo loco.

Suffragatio fit an placeat « parocho vel loci Ordinario »:

Placet 15 - Non placet 3.

d) « vel persona ab alterutro delegata ».

Haec verba servanda erunt si approbabitur can. 1096 de assistentiibus vi delegationis.

e) « coram duobus saltem testibus ».

Unus Consultor proponit ut supprimatur verbum « saltem ».

Suffragatur an placeant haec verba, dempto verbo « saltem »:

Placet 13 - Non placet 2 - Abstinent 2.

f) « Secundum tamen regulas expressas in canonibus qui sequuntur, et salvis exceptionibus de quibus in cann. 1096 ter et 1098 ».

Placet 15 - Non placet 1 - Placet i.m. 1.

Conventus II - Die 10 - 11 - 1970

Examinatur formula § 2 can. 1094: « Assistere matrimonio est praesens requirere manifestationem contrahentium consensus eamque percipere (non vi vel metu gravi constrictus) ».

Secretarius animadvertisit per hanc § 2 tribui sensum technicum locutioni « assistere matrimonio », quae importat non tantum praesentiam sed etiam manifestationem contrahentium consensus requirere eamque percipere. Dum pro testibus sufficit simplex praesentia (*coram* duobus testibus).

Duo Consultores dicunt talem definitionem « assistentiae » esse superfluam imo periculosam, quia aliquid novum addit notioni ordinariae praesentiae in Codice requisitae.

Etiam aliis Consultor non vult hanc § 2 et quaerit ut in § 1 dicatur: « Ea tantum matrimonia valida sunt quae contrahuntur *per consensum manifestatum a nupturientibus* assistente parocho ... etc. ».

Relator ita explicat suam mentem: in C.I.C. (can. 1095, § 1, n. 3) expresse dicitur quod parochus et Ordinarius qui assistunt matrimonio debent exquirere et excipere contrahentium consensum; quando agitur de assistente delegato id expresse non dicitur, sed debet intelligi.

In novo Codice semel pro semper dicatur quid importat « assistere matrimonio », et in variis canonibus non amplius necesse erit repetere quod parochus vel delegatus exquirere et excipere debent contrahentium consensum.

Unus Consultor animadvertisit contra Relatorem quod in can. 1095, § 1, n. 3 non dicitur *in recto* quid « assistere matrimonio » importet, quia finis illius normae est libertatem ministri tutari. Ergo neque in novo Codice necessaria est norma quae directe definiat quid sit assistere matrimonio.

Alii Consultores approbant propositionem Relatoris definiendi quid sit « assistere matrimonio ».

Suffragatio fit an placeat dare definitionem assistentiae matrimonii:
Placet 13 - Non placet 3 - Placet iuxta modum 1.

Modus: supprimatur § 2 et in § 1 dicatur: « ... assistente parocho vel ..., qui consensum requirant, coram duobus testibus ... ».

Placet 1 - Non placet 16.

Deinde fit suffragatio formulae § 2 per partes:

a) An placeat prima pars his verbis redacta: « Assistere matrimonio est requirere manifestationem contrahentium consensus eamque percipere ».

Placet 7 - Non placet 3 - Placet iuxta modum 7.

Modi: 1. dicatur: « Assistere matrimonio est *requirere nomine Ecclesiae* manifestationem etc. ... ».

Placet 6 - Non placet 10 - Abstinet 1.

2. Dicatur « *excipere* » loco verbi « *percipere* »:

Placet 7 - Non placet 10.

3. Dicatur « *praesens requirere* »:

Placet 16 - Abstinet 1.

4. Dicatur « *recipere* » loco « *percipere* »:

Placet 10 - Non placet 6 - Abstinet 1.

b) An placeat alia pars formulae: « non vi vel metu gravi constrictus ».

Unus Consultor proponit ut penitus haec verba supprimantur quia superflua.

Suffragatur an placeat supprimere illa verba:

Placet 10 - Non placet 7.

Can. 1095: - Relator proponit hanc formulam:

« Parochus et loci Ordinarius valide matrimonio assistunt:

1° a die initi officii, quamdiu valide officio funguntur;

2° intra fines sui territorii, in quo matrimonii nedum subditorum, sed etiam non subditorum valide assistunt ».

Relator de hoc canone sequentes adnotaciones facit:

— Videtur sufficiens dicere facultatem assistendi parochi et loci Ordinarii incipere « *a die initi officii* », suppressis verbis C.I.C. « *a die tantummodo adeptae canonicae possessionis beneficii* ». Etiamsi enim figura missionis in possessionem beneficii remaneret, equidem illa verba supprimi possent quia tandem aliquando officium incipit a die adeptae canonicae possessionis.

— Item sufficiens videtur dicere « *quamdiu valide officio funguntur* », loco verborum Codicis « *nisi per sententiam fuerint excommunicati vel interdicti vel suspensi ab officio aut tales declarati* ». Mens enim huius clausulae est quod validum exercitium facultatis assistendi dependet a valido exercitio officii.

Unus Consultor proponit ut prima pars canonis ita mutetur: « Parochus et loci Ordinarius *vi officii* valide matrimonio assistunt ... ».

Mens enim nostri coetus est ut in alio canone declaretur validum omne matrimonium contractum assistente aliquo sacerdote, certis sub datis conditionibus. En ratio additionis verborum « vi officii » ut nempe canon praesens coordinetur cum illo canone.

Suffragatio fit an placeat haec propositio:

Placet 12 - Non placet 3 - Placet i.m. 1 - Abstinet 1.

Modus: dicatur « vi muneric » loco « vi officii ».

Secretarius censem hunc modum admitti posse quia duae locutiones idem dicunt. Quaestio potius solvenda est ex ratione stili.

Deinde quaeruntur suffragia circa alias partes canonis: n. 1: « A die initi officii, quamdiu valide officio funguntur ».

Secretarius dicit hanc normam, modo generico, redactam, cohaerere cum novo iure poenali.

Unus Consultor censem hanc normam esse obviam et ideo supprimi posse.

Duo Consultores vellent verbum « legitime » loco « valide ».

Suffragatio fit an placeant verba « a die initi officii »: omnibus placet.

Suffragatis fit an placeant verba « quamdiu valide officio funguntur »:

Placet 16 - Abstinet 1.

n. 2: « Intra fines sui territorii, in quo matrimoniis nedum subditorum, sed etiam non subditorum valide assistunt ».

In hac formula omissum est verbum « dumtaxat » quod erat in formula C.I.C. et ideo suffragatur an placeat suppressio illius verbi. Omnes Consultores positive respondent.

Unus Consultor proponit hanc mutationem: « intra limites territorii *sibi* commissi ... », ut includantur, dicit ipse, casus in ambitu territorii dioecesis commissae administratori apostolico vel paroeciae commissae parocho viciniori.

Haec propositio non placet.

Proponitur ut can. 1095 iam approbatus, ita melius redigatur, ad vitandas repetitiones verborum « valide assistunt »: « Parochus et loci Ordinarius vi officii valide matrimoniis nedum subditorum, sed etiam non subditorum assistunt, intra fines sui territorii, a die initi officii, quamdiu valide officio funguntur ».

Placet 10 - Non placet 1.

Unus Consultor animadvertisit quod canon 1095 nunc approbatus solummodo parochos territoriales respicit. Quoad parochos personales lacuna existit, quae expleri debet ut appareat quibus limitibus parochi personales matrimoniis assistere possint. Aliter ac parochi territoriales,

parochi personales, vi officii, matrimonio tantum subditorum assistere possunt. Sed duae species parochorum personalium distinguendae sunt: una species comprehendit illos quorum iurisdictio sine ulla limitatione territoriali ad personas spectat (ex. gr. cappellani militum); altera species complectitur illos parochos cuius iurisdictio quidem ad personas spectat, sed tantum intra fines territorii determinati (ex. gr. paroeciae nationales).

Ad lacunam explendam, Consultor hanc formulam proponit:

Can. 1095 bis:

« Parochus personalis vi officii matrimonio solummodo eorum, quorum alteruter sibi subditus sit, valide assistit et quidem:

1º si parochi iurisdictio sine ulla limitatione territoriali circumscribitur, ubique terrarum;

2º si parochi iurisdictio territorio determinata est, intra fines tantum sui territorii ».

Secretarius censet hanc propositionem praetermitti posse quia nunc agitur de iure communiori, secundum quod paroeciae constituuntur ratione territorii.

Si coetus competens aliquid statueri tde paroeciis personalibus, modo ordinario constituendis, tunc merito propositio Consultoris examinanda erit.

Can. 1096:

« § 1. Parochus et loci Ordinarius, qui matrimoniis vi officii assistere valent, possunt facultatem intra fines sui territorii matrimoniis assistendi, etiam generalem, delegare sacerdotibus et diaconis, necnon iuxta normas a Conferentiis Episcoporum statuendas (ubi Conferentiae Episcoporum opportunum visum fuerit et iuxta normas ab eadem datas) clericis minoribus et laicis debite de hoc munere instructis.

§ 2. Delegatio facultatis assistendi matrimoniis, ut valida sit, determinatis personis expresse dari debet ».

Discussio fit de § 1 per partes:

a) « Parochus et loci Ordinarius, qui matrimoniis vi officii assistere possunt ».

Relator dicit verba « vi officii » praferenda esse loco verbi « valide » (C.I.C. can. 1095 § 2); nam parochus et Ordinarius loci etiam

vi delegationis valide matrimonio assistere possunt, sed non hoc titulo delegationem huius paragraphi dare.

Unus Consultor proponit: « ... qui matrimonio vi officii *valide* assistere possunt »:

Placet 3 - Non placet 9.

Alius Consultor vero proponit: « Parochus et loci Ordinarius, quamdiu valide officio funguntur, possunt etc. ».

Placet 9 - Non placet 3.

b) « possunt facultatem intra fines sui territorii matrimoniis assistendi delegare ».

Placet 9 - Non placet 1 - Abstinet 1.

c) « sacerdotibus et diaconis, necnon iuxta normas a Conferentiis Episcoporum statuendas clericis minoribus et laicis debite de hoc munere instructis ».

Quod facultas delegari possit sacerdotibus et diaconis (sive diaconis permanentibus sive transeuntibus) omnes Consultores admittunt. Quod autem haec facultas delegari possit clericis minoribus et laicis, plures Consultores censem non esse necessarium neque opportunum.

Consultor quidam censet propositionem delegandi facultatem etiam clericis minoribus et laicis acceptari posse, cum limitibus positis a Relatore ut nempe Conferentia Episcopalis id opportunum censeat, ut ipsa normas edat et ut clerici minores et laici debite de hoc munere instruantur. Cum his limitibus propositio acceptari potest, quia valde convenit cum necessitatibus quarundam regionum.

Alter Consultor censet quod peculiaribus necessitatibus quarundam regionum satis providebitur partim per formam extraordinariam et partim per indulta S. Sedis quibus etiam laicis facultas assistendi matrimoniis delegari possit.

Suffragatur an placeat ponere normam qua facultas assistendi matrimoniis delegari possit etiam personis quae non sint sacerdotes vel diaconi:

Non placet 9 - Abstinet 2.

Conventus III - Die 11 - 11 - 1970

Deinde quaeritur an placeat dare possibilitatem concedendi delegationem generalem assistendi matrimoniis, et ideo an placeat retinere, in formula proposita a Relatore, verba *etiam generalem*.

Fere omnes Consultores favent huic propositioni; aliqui vero vel-

lent aliquam limitationem ex. gr. ut talis delegatio generalis detur tantum sacerdotibus et diaconis stabiliter paroeciae, vel detur tantum determinatis personis cum onere petendi licentiam ad singulos casus, vel ut delegatio sit *scripto* data.

Suffragatio fit an placeat retinere verba « *etiam generalem* »:

Placet 15 - Non placet 1 - Placet i.m. 1.

Modus: dummodo facultas generalis sit data determinatis personis et cum onere petendi licentiam ad assistendum.

Placet 2 - Non placet 15.

Can. 1096 § 2:

« Delegatio facultatis assistendi matrimoniis, ut valida sit, determinatis personis expresse dari debet ».

Suffragatio fit an placeat haec formula Relatoris:

Placet 8 - Abstinet 1 - Placet i.m. 8.

Modi: 1. dicatur: « *Delegatio, etiam generalis*, facultatis assistendi ... »:

Placet 6 - Non placet 11.

2. dicatur: « *Quaecumque delegatio assistendi matrimoniis ...* »:

Placet 6 - Non placet 11.

3. dicatur: « *Delegatio tum specialis tum generalis facultatis assistendi matrimoniis ...* »:

Placet 6 - Non placet 11.

4. dicatur « *scripto* » loco « *expresse* ».

Circa hunc modum habetur brevis discussio et deinde Relator petit suffragia circa haec puncta:

— an placeat supprimere verbum « *expresse* »:

Placet 3 - Non placet 14.

— an placeat haec mutatio formulae: « *Delegatio ... determinatis personis expresse, imo si de delegatione generali agitur, scripto dari debet* »:

Placet 9 - Non placet 6 - Abstinent 2.

— an *etiam delegatio specialis danda sit scripto ad validitatem*:

Placet 1 - Non placet 15 - Abstinet 1.

— an *delegatio specialis danda sit scripto ad liceitatem*:

Placet 6 - Non placet 11.

Suffragatis modis, denuo fit suffragatio formulae quae ita sonat: « *Delegatio facultatis assistendi matrimoniis ut valida sit, determinatis personis expresse, imo si de delegatione generali agitur, scripto dari debet* »: placet omnibus.

Can. 1096 bis:

« Facultate delegata matrimoniis assistendi uti quis licite nequit nisi parochus vel Ordinarius loci matrimonii pro singulis casibus licentiam dederit, quae concedenda non est nisi expletis omnibus quae ius constituit pro libertate status comprobanda ».

Unus Consultor animadvertisit quod in hoc schemate canonis duae quaestiones proponuntur:

- a) quando parochus vel loci Ordinarius licite delegare possit;
- b) quando delegatus licite uti possit facultate assistendi matrimoniis.

Iamvero de altera quaestione agi debet in can. 1097; de prima vero quaestione nunc agi debet et relativa norma ita redigi potest: « Delegatio specialis concedenda non est nisi postquam provisum sit de omnibus quae ius constituit pro libertate status comprobanda ».

Alius Consultor animadvertisit quod in formula Relatoris sermo erat de danda licentia, dum in hac formula Consultoris sermo est de delegatione speciali.

Duo Consultores respondent delegationem specialem comprehendere simul licentiam utendi facultate.

Suffragatio fit an placeat norma proposita a Consultore:

Placet 11 - Non placet 6.

De loco huius normae duae habentur propositiones:

- a) proponitur ut ponatur tamquam § 3 can. 1096;
- Placet 6 - Non placet 10 - Abstinet 1;
- b) Relator proponit ut ponatur tamquam canon distinctus qui sit can. 1096 bis:

Placet 8 - Non placet 5 - Abstinet 4.

Deinde suffragatur an placeat remittere ad can. 1097 quaestionem de conditionibus liciti usus facultatis delegatae assistendi matrimoniis:

Placet 13 - Abstinet 4.

Relator quaerit quid censeant Consultores num introducendus sit canon quo concedatur Episcopis, communionem cum Sede Apostolica habentibus, facultas matrimoniis valide assistendi ubique terrarum.

Ipse Relator notat quod parochi et Ordinarii locorum facultatem assistendi et delegandi non propter dignitatem, sed ratione officii habent. Systema C.I.C. tantummodo intendit securitatem inquisitionis de statu libero, publicae celebrationis matrimonii et registrationis, quae omnia non congruunt cum facultate data Episcopis assistendi matrimoniis ubiqui terrarum.

Quidam Consultor favet huic propositioni quia agitur de facultate quam Episcopi habent non ratione dignitatis, sed ratione sui muneris et ratione collegialitatis Episcoporum. Ceterum norma praevidere deberet conditiones ad licitum usum huius facultatis.

Alius Consultor non vult talem facultatem concedere Episcopis. Verum est quod in Concilio Vaticano II data est Episcopis facultas audiendi confessiones ubique terrarum, sed confessio pertinet ad forum internum, dum celebratio matrimonii pertinet ad forum externum.

Duo Consultores dicunt contra talem facultatem obstare rationem practicam, quia si daretur haec facultas plures fideles vellent ut suo matrimonio assisteret Episcopus, ratione maioris pompa.

Alter Consultor censet talem facultatem dari posse, sed tantum in ambitu territorii Conferentiae cui Episcopi adscripti sunt.

Aliquis instat non esse necessariam novam normam statuere, quia Episcopi in ambitu Conferentiae Episcopalis possunt sibi invicem delegationem generalem dare, vi can. 1096.

Secundum alium Consultorem si probetur canon sequens, prout propositus a Relatore, iam Episcopi, sicuti et alii sacerdotes, possunt valide ubique terrarum assistere matrimonii, salvis normis de liceitate talis assistentiae. Post brevem discussionem habetur suffragatio circa propositionem « an placeat introducere normam qua Episcopi ubique terrarum matrimonii assistere possunt »:

Exitus suffragationis hic est:

Placet 1 - Non placet 8 - Placet iuxta modum 1.

Can. 1096 ter:

« Valet matrimonii contractus assistente sacerdote (vel diacono) qui delegatione caret, dummodo matrimonium celebretur (ritu sacro) in ecclesia vel oratorio publico et assistens ab auctoritate ecclesiastica non sit prohibitus ne matrimonio assistat ».

Circa hunc novum canonem sequentes quaestiones habentur:

1. Utrum introducenda sit validitas assistentiae sine delegatione.

Secretarius meminit labores Commissionis praeparatoriae Concilii Vat. II circa hanc quaestionem. Patres admiserunt propositionem huius canonis ad vitanda scandalum et admirationes ob declarationes nullitatis ratione assistentiae sacerdotis non delegati. Ne autem per novam legem inducerentur abusus matrimonii clandestini, iidem Patres posuerunt conditiones ut illa matrimonia celebrarentur in ecclesia et cum ritu sacro.

Unus Consultor censet novum institutum propositum in novo canonе esse mirum et insolitum, quod multis abusibus ansam dare potest,

quodque superfluum redderet institutum delegationis generalis iam in praecedenti canone admissum.

Plures Consultores favent introductioni huius novi instituti sequentibus de causis:

a) abusus vitari possunt per conditiones quae in formula canonis prostant;

b) per hunc canonem plures nullitates vitantur, etiam illae quae provenire possunt ex inobservatia conditionum requisitarum pro delegatione speciali vel generali. Quare hic canon esset veluti sanatio nullitatum provenientium ex inobservantia aliorum canonum de delegatione;

c) per hunc canonem haberetur bonum sacramenti inde ab initio, dum alia remedia (convalidatio et sanatio in radice) id non obtinent nisi a momento convalidationis vel sanationis.

Consultor alter item favet huic propositioni, attamen censem rem concipi debere in via sanationis ex parte Ecclesiae, quia si conciperetur per viam delegationis a iure, haberetur inconveniens quod quis talem facultatem subdelegare posset.

Secretarius negat possibilitatem talis subdelegationis, quia, in casu, facultas daretur a iure tantum in actu quo quis huic matrimonio assisteret.

Relator notat quod maior pars Consultorum favent huic propositioni, attamen ipse, attentis suggestionibus quorundam Consultorum, vult formulam ampliorem proponere, id est: « Matrimonium contractum assistente sacerdote vel diacono, facultate assistendi carente, Ecclesia a momento celebrationis in radice sanat, dummodo contrahentes rationabiliter putant sacerdotem vel diaconum idoneum esse ad matrimonio assistendum ».

Plures Consultores assensum praebent huic novissimae propositioni, quae procedit per viam sanationis, attamen ipsi petunt ut conditiones non sint ordinis subiectivi (dummodo contrahentes putant ...), sed obiectivi ut in formula praecedenti.

Unus Consultor integrum formulam approbat, etiam quoad conditiones ordinis subiectivi, quia casus qui plerumque accidentunt sunt illi in quibus bona fide se habent sive contrahentes sive assistentes. Fortisan in formula loqui posset etiam de necessitate bonae fidei in illo qui assistit. Illi qui postea accusare vellent matrimonium quia « non putabant » sacerdotem esse idoneum, deberent hoc demonstrare, quod nimis difficile evaderet.

E contra aliis Consultor dicit quod sanatio, de qua in praesenti

canone, subordinari debet conditionibus certo existentibus, non conditionibus praesumptive existentibus.

Alter item praeferit conditiones obiectivas, attamen ipse notat aliquam contradictionem in eo quod in formula sermo sit de « sanatione in radice ». Sanatio enim supponit quandam retroactionem, dum in casu nostro habetur simultanea suppletio delegationis ex parte iuris, ita ut matrimonium sit validum inde ab initio.

Contra hanc animadversionem est qui dicit quod sanatio de qua in canone etsi non sit posterior tempore, est *natura* posterior, ideoque conceptus sanationis in casu sustineri potest sine contradictione.

Ceterum, addit alter Consultor, non omnes modalitates instituti sanationis in radice, prout est in C.I.C., applicari debent huic novo casui, sed tantum quod pertinet ad essentiam sanationis in radice applicari debet.

His dictis, sequentes habentur suffragationes:

— An casus validitatis assistentiae sine delegatione per viam sanationis agendi sint:

Placet 8 - Non placet 2.

— An placeat ulteriorem discussionem huius quaestionis remittere ad caput de sanatione:

Placet 1 - Non placet 9.

Quoad conditiones in canone ponendas, sequentes propositiones suffragantur:

— An placeat conditio: « dummodo matrimonium celebretur in ecclesia vel oratorio publico »:

Placet 6 - Non placet 2 - Abstinet 2.

— An placeat conditio: « dummodo matrimonium celebretur ritu sacro »:

Placet 0 - Non placet 9 - Abstinet 1.

— An placeat conditio: « dummodo assistens ab auctoritate ecclesiastica non sit prohibitus ne matrimonio assistat »:

Placet 9 - Non placet 1.

— An placeat conditio: « dummodo contrahentes sint bona fide »:

Placet 3 - Non placet 6 - Abstinet 1.

Post has suffragationes legitur formula novi canonis quae erit sequens: « Matrimonium contractum assistente sacerdote vel diacono, facultate assistendi carente, Ecclesia a momento celebrationis in radice sanat, dummodo matrimonium celebretur in Ecclesia vel oratorio publico et assistens ab auctoritate ecclesiastica non sit prohibitus ne matrimonio assistat ».

De loco huius canonis suffragatio fit an placeat illum ponere in capite de sanatione:

Placet 4 - Non placet 5 - Abstinet 1.

Ergo canon poni debet in capite de forma canonica.

Conventus IV - Die 12 - 11 - 1970

Can. 1097: « Assistens matrimonio illicite agit nisi:

1° parochus vel Ordinarius loci matrimonii pro singulis casibus licentiam dederit si assistens agit vi delegationis generalis;

2° constito sibi legitime de libero statu contrahentium;

3° constito sibi de domicilio vel quasi domicilio vel menstrua commoratione aut, si de vago agatur, actuali commoratione alterutrius contrahentis in loco matrimonii; aut habita licentia parochi vel Ordinarii domicilii vel quasi domicilii aut menstruae commorationis aut, si de vago agatur, actualis commorationis alterutrius contrahentis, nisi de vago res sit qui nullibi sedem commorationis habet, vel nisi gravis necessitas intercedat quae a licentia petenda excuset ».

Examinantur singuli numeri huius canonis.

a) Circa n. 1 sequentes propositiones habentur:

— Unus Consultor censem hunc numerum esse superfluum quia qui dat delegationem generalem eo ipso et licentiam generalem dat; ad summum dici posset quod licentia requiritur secundum normas iuris particularis.

— Alius Consultor vult ut supprimantur verba « pro singulis casibus », vel saltem ut exceptio fiat pro vicariis cooperatoribus, quibus parochus licentiam generalem simul cum delegatione generali dare possit;

— Duo Consultores petunt ut serventur verba « pro singulis casibus » et exceptio fiat pro vicariis cooperatoribus addendo verba: « nisi agatur de vicariis cooperatoribus ».

— Duo alii Consultores volunt ut nulla fiat exceptio.

— Unus Consultor petit ut omittantur verba « pro singulis casibus ».

— Alter Consultor proponit ut n. 1 ita mutetur: « nisi parochus vel Ordinarius loci matrimonii licentiam generalem vel specialem dederit si assistens agit vi delegationis generalis ».

Suffragatio fit an placeat supprimere verba « pro singulis casibus » in formula Relatoris:

Placet 13 - Placet iuxta modum 4.

Modus: supprimantur illa verba et dicatur: « ... licentiam generalem vel specialem dederit ... ».

Placet 4 - Non placet 13.

Relator in mentem revocat can. 1096 bis, nuper approbatum, qui dicit: « Delegatio specialis concedenda non est nisi postquam provisum sit de omnibus quae ius constituit pro libertate status comprobanda », et animadvertisit quod etiam qui dat licentiam assistenti delegatione generali munito, talem licentiam non debet dare nisi postquam provisum sit de omnibus quae ius constituit pro libertate status comprobanda.

Quidam Consultor notat hoc esse possibile tantum si licentia datur in singulis casibus; sed si, praeter delegationem generalem, etiam licentia generalis assistendi dari posset, quomodo haec licentia generalis componi potest cum obligatione *prius* providendi de omnibus quae ius constituit pro libertate status comprobanda?

Alius censet can. 1096 bis supprimi posse, cum iam in can. 1019 § 1 dictum sit quod « antequam matrimonium celebretur, constare debet nihil eius validae ac licitae celebrationi obsistere ».

Suffragatur an placeat supprimere can. 1096 bis:

Placet 5 - Non placet 12.

Tunc alius Consultor proponit ut can. 1096 bis ita mutetur: « Nemo potest delegationem concedere nisi sive per se sive per alium constet de libertate status contrahentium ».

Secretarius suspendit discussionem circa n. 1 can. 1097 et illam remittit ad proximam Sessionem.

b) N. 2: « nisi constito sibi legitime de libero statu contrahentium »:

Placet 14 - Placet iuxta modum 3.

Modus: supprimatur verbum « legitime » et dicatur: « constito sibi de libero statu contrahentium ad normam iuris »:

Placet 12 - Non placet 2 - Abstinet 3.

Conventus V - Die 13 - 11 - 1970

c) N. 3 can. 1097: « Constito sibi de domicilio vel quasi domicilio ... ».

Duo Consultores censent normas huius n. 3 (quae resumunt normas c. 1097 §§ 2-3 C.I.C.) congruenter et opportune positas fuisse in C.I.C., quia Codex statuit matrimonium celebrandum esse coram parocho. Nunc autem cum iam possibilitatem delegationis generalis statuerimus, non

videtur congruum ut assistenti matrimonio imponantur tot res investigandae de domicilio, quasi domicilio etc. ... Sufficit norma n. 2 ut nempe assistenti constet de libero statu contrahentium ad normam iuris.

Alius Consultor censet antea solvendas esse quaestiones de n. 1 can. 1097 et de can. 1096 bis (nuper sepositas) et postea statui poterit num hic n. 3 supprimi possit.

Relator censet quod saltem aliquod elementum huius n. 3 servandum est, ut nempe dicatur documentum de statu libero curandum esse a parocho domicilii vel quasi domicilii contrahentium.

Est qui censet quod ex cann. 1029 et 1032 iam sufficienter apparet cui competit investigare de statu libero et praeterea per can. 1020 facultas data est Conferentiis Episcoporum ut statuant normas peculiares quod attinet ad investigationes faciendas examine sponsorum, publicationibus matrimonialibus etc. Ergo n. 3 can. 1097 penitus supprimi potest.

Duo Consultores negant quod in cann. 1029 et 1032 clare indicetur ubi et a quo investigationes matrimoniales fieri debeant et quoad can. 1020 censem ibi facultatem dari Conferentiis Episcoporum ut determinent de modo faciendi investigationes non de subiecto cui competit illas peragere.

Alter Consultor proponit ut tota materia n. 3, can. 1097 relinquatur iuri particulari.

Suffragatur an placeat remittere ad ius particulare:

Placet 3 - Non placet 12 - Placet iuxta modum 1.

Modus: placet dummodo tota materia delegationis ad assistendum matrimonio relinquatur iuri particulari.

Duo Consultores instant ut n. 3 supprimatur et fiat novus canon, qui sit can. 1028 bis, ad determinandum quinam sit parochus proprius in ordine ad matrimonium.

Relator proponit hanc formulam can. 1028 bis: « Officium parochi proprii est investigationes peragere in statum liberum contrahentium. Parochus autem proprius hic intelligitur etiam ille in cuius paroecia alteruter contrahens habet menstruam commorationem, aut si de vagis agatur, actualem commorationem ».

Unus Consultor non approbat extensionem notionis parochi proprii prout in formula Relatoris. Hic canon deberet tantum indicare quinam sint illi quibus incumbit onus perficiendi investigationes.

Alter Consultor negat necessitatem novi canonis 1028 bis; sufficit ut Conferentiæ Episcoporum vi can. 1020 determinare possint cuinam competit investigationes peragere.

Suffragatur an placeat remittere Conferentiae Episcoporum ut stant cuius est investigare circa libertatem status:

Placet 9 - Non placet 7.

Manet quaestio an determinandus sit locus in quo matrimonium celebrandum sit.

Est qui censem in hac re libertatem contrahentibus dandam esse.

Quidam petunt ut detur obligatio celebrandi matrimonium in propria paroecia.

Unus Consultor vult viam medium, ut nempe generatim eligatur parochus proprius, nisi rationabilis causa excuset.

Relator hanc formulam proponit: « Optandum est ut matrimonium celebretur in paroecia ubi alteruter contrahens habet domicilium vel quasi domicilium vel menstruam commorationem; alibi ne celebretur sine licentia parochi huius paroeciae, nisi iusta causa a licentia petendi excuset ».

Placet 7 - Placet i.m.

Modi: 1. dicatur: « gravi causa » loco « iusta causa »:

Placet 2 - Non placet 12 - Abstinet 1.

2. secunda pars canonis his tantum verbis redigatur: « alibi celebrari potest si adsit iusta causa »:

Placet 5 - Non placet 8 - Abstinent 2.

3. dicatur: « alterutra pars contrahentium » loco « alteruter contrahens »:

Placet 8 - Non placet 5 - Abstinet 2.

4. dicatur: « pro regula habeatur » loco « optandum est »:

Placet 1 - Non placet 13 - Abstinet 1.

5. dicatur: « Matrimonia celebrentur in paroecia ... » loco « optandum est ut matrimonium celebretur in paroecia ... »:

Placet 8 - Non placet 5 - Abstinent 2.

6. secunda pars canonis his verbis redigatur: « alibi celebrari potest sine parochi licentia si adsit iusta causa »:

Placet 5 - Non placet 8 - Abstinet 1.

7. secunda pars canonis ita redigatur: « alibi celebrari potest cum licentia parochi si adsit iusta causa »:

Placet 11 - Non placet 3.

8. Dicatur: « parochi huius loci » loco « parochi huius paroeciae »:

Omnibus placet.

Relator tandem proponit ut canon ita compleatur: « Matrimonium autem vagorum qui nec menstruam commorationem habent celebretur potius in paroecia ubi actualem habent commorationem ».

Placet 12 - Placet iuxta modum 2.
Modi: 1. supprimatur verbum « potius »:
 Placet 7 - Non placet 6 - Abstinet 1.
 2. dicatur: « ubi actu commorantur » loco « ubi actualem habent
 commorationem »:
 Placet omnibus.

Can. 1098 (forma extraordinaria).

§ 1. Si haberi (vel adiri) nequeat (sine gravi incommodo) assistens ad normam cann. 1095, 1096, in mortis periculo validum et licitum est matrimonium contractum (forma lege civili praescripta, vel, si haec adhiberi nequeat) coram solis testibus; et etiam extra mortis periculum, dummodo prudenter praevideatur eam rerum conditionem esse per mensem duraturam, et forma ordinaria celebrationis non in fraudem iuris negligatur).

§ 2. In utroque casu, si praesto sit (alius) sacerdos (vel diaconus) (qui adesse possit), vocari et, una cum testibus, matrimonii celebrationi adesse debet, salva coniugii validitate coram solis testibus.

Relator quaerit quid censeant Consultores de § 1.
 Aliqui Consultores proponunt ut duo casus scilicet in mortis periculo et extra mortis periculum tractentur distincte ita ut pro unoquoque casu habeatur paragraphus distincta.

Suffragatio fit an placeat haec propositio:
 Placet 9 - Non placet 6.

a) *Forma extraordinaria in periculo mortis.*

Relator quaerit an in formula pro casu formae extraordinariae in mortis periculo, retineri debeant duo conditions « si adiri nequeat » et « sine gravi incommodo » et praeterea an admitti possit, tamquam forma extraordinaria canonica, « forma lege civili praescripta ».

1. an placeat supprimere « vel adiri ». Unus Consultor dicit locutionem « Si haberi *vel adiri* nequeat » esse in usu communi. Forsitan alia locutio adhiberi posset, ex. gr. « si praesto non sit assistens ».

Alius Consultor proponit: « Si vocari non potest assistens etc. ... ». Suffragatur an placeat supprimere verba « vel adiri »:

Placet 12 - Non placet 2 - Abstinet 1.

2. an placeat supprimere « sine gravi incommodo »:
 Placet 4 - Non placet 11.

3. an placeat retinere verba: « ... (validum est matrimonium contractum) *forma lege civili praescripta* »:

Placet 1 - Non placet 14.

His suffragatis, Relator proponit hanc formulam § 1: « In mortis periculo si haberi nequeat sine gravi incommodo assistens ad normam cann. 1095, 1096, matrimonium valide et licite contrahitur coram solis testibus »:

Placet 14 - Placet iuxta modum 1.

Modus: dicatur: « si haberi nequeat sine gravi incommodo qui valide assistat ad normam ... ».

Post hunc modum habetur aliqua discussio et deinde denuo suffragatur formula prout proposita a Relatore:

Placet 9 - Non placet 6.

b) *Forma extraordinaria extra periculum mortis*.

Relator proponit hanc formulam § 2: « Extra mortis periculum si haberi vel adiri nequeat sine gravi incommodo assistens ad normam cann. 1095, 1096, matrimonium valide et licite contrahitur coram solis testibus, dummodo: 1 ...; 2 ... »:

Placet 11 - Placet i.m. 3 - Abstinet 1.

Modi: 1. dicatur: « ... sine gravi incommodo, sive partibus sive assistenti sive tertiae personae imminentि, assistens ... »:

Placet 5 - Non placet 9 - Abstinet 1.

2. dicatur: « ... sine gravi incommodo sive pro contrahentibus sive pro assistantibus ... »:

Placet 7 - Non placet 8.

3. supprimantur verba « vel adiri »:

Placet 6 - Non placet 8 - Abstinet 1.

Deinde, post brevem discussionem circa conditiones in hoc canone ponendas, Relator sequentes formulas proponit:

— *prima conditio*: « dummodo prudenter praevideatur eam rerum conditionem esse per mensem duraturam ».

Placet 14 - Abstinet 1.

Conventus VI - Die 14 - 11 - 1970

Relator proponit alias conditiones in can. 1098 § 2 ponendas:

— *secunda conditio*: « dummodo forma ordinaria celebrationis non in fraudem iuris omittatur »:

Placet 3 - Non placet 9 - Placet iuxta modum 1.

Modus: dicatur: « dummodo ex circumstantiis eluceat formam ordinariam celebrationis non in fraudem iuris omissam esse »:

Placet 3 - Non placet 13.

Unus Consultor notat quod formula huius secundae conditionis reiecta est quia per difficile esset probare in casu concreto quando forma celebrationis in fraudem legis omissa sit. Formula vero acceptari forsan poterit si ita compleatur: « ... et recursus ad loci Ordinarium, si fieri possit, omissus non sit ». Ex tali recursu enim clarius appareret utrum contrahentes in fraudem legis forma extraordinaria usi sint.

Suffragatio fit an placeat haec propositio:

Placet 2 - Non placet 12 - Abstinet 1.

Relator proponit aliam formulam 2 ae conditionis: « dummodo recursus, si fieri possit, ad loci Ordinarium omissus non fuerit »:

Placet 7 - Non placet 5 - Placet iuxta modum 3.

Modus: addantur haec verba: « ... et matrimonium non celebretur nisi post mensem ab interposito recursu sine responsione »:

Placet 7 - Non placet 8.

Deinde legitur et suffragatur integra formula quae ita sonat:

« Extra mortis periculum si haberi vel adiri nequeat sine gravi incommodo assistens ad normam cann. 1095, 1096 matrimonium valide et licite contrahitur coram solis testibus, dummodo prudenter praevideatur eam rerum conditionem esse per mensem duraturam et recursus, si fieri possit, ad Ordinarium omissus non fuerit »:

Placet 3 - Non placet 12.

§ 3. « In utroque casu, si praesto sit (alius) sacerdos (vel diaconus) (qui adesse possit), vocari et, una cum testibus, matrimonii celebrationi adesse debet, salva coniugii validitate coram solis testibus ».

Suffragatur an placeat formula quoad substantiam:

Placet 13 - Non placet 2.

Deinde fit suffragatio de verbis intra uncos positis:

a) an placeat supprimere verbum « alius »:

Placet 5 - Non placet 10.

b) an placeat supprimere verba « vel diaconus »: non placet omnibus.

— proponitur ut fiat mentio hic agi de diaconis de quibus in can. 1096. Sed propositio duobus tantum Consultoribus placet.

c) an placeat supprimere verba « qui adesse possit »:

Placet 6 - Non placet 9.

— Unus Consultor proponit ut tali sacerdoti vel diacono detur obligatio ut praesens sit. Sed propositio non placet.

Praeterea proponitur ut dicatur « assistere debet » loco « adesse debet »:

Placet 4 - Non placet 11.

Alius Consultor proponit ut redigatur § 4 in qua dicatur pertinere ad Conferentiam Episcopalem statuere normas circa modum celebrandi matrimonia de quibus in §§ 1 et 2.

Suffragatur propositio haec:

Placet 4 - Non placet 10 - Abstinet 1.

